

دهمهای چهل و پنجاه خورشیدی به واسطه بازبلی فرمی آنچه در هنر تجسمی قدیم ایران قابل رؤیت بود، آثار مهم خلق شد. با وقوع انقلاب اسلامی، هویت‌بلی از دل هنر تجسمی قدیم ادامه یافت، ولی این بار به مفاهیم معنوی نهفته در هنر قدیم نیز توجه شد و در این عرصه نیز آزمون و خطاهایی صورت گرفت. جلب است بدانید کاریکاتورست بزرگ دوره معاصر کشورمان، مرحوم کامبیز درمخس، نیز در دهه پنجاه تجربیاتی را در زمینه استفاده از هنر نگارگری در کاریکاتور به انجام رسانید. هنرمندان نقاش دیگری مثل آیدین آغداشلو، فرح اصولی، حبیب‌الله صادقی، محمدعلی رجبی و مجسمه‌سازانی مثل ژازه تباتبایی و پرویز تناولی و بسیاری دیگر نیز آثار قابل تأملی در رابطه با استفاده از مؤلفه‌های هویتی نگارگری و نقاشی قدیم را خلق کرده‌اند.

از امکان خرید کتاب‌تان برای عمومی گفتید، امکانش که برای خرید همه کتاب‌ها به خصوص برای قشر پژوهش‌گر و دانشجو فراهم نیست. به طور کلی نظر‌تان درباره بازار نشر چیست؟
یقیناً قیمت بالای کاغذ موجب شده تا خر و چی انتشاراتی‌ها بسیار اندک و باتیراژ بسیار پایین باشند. از سوی دیگر گرانی کتاب، به تبع گرانی کاغذ نیز موجب شده تا در این وضعیت بحرانی اقتصاد کشور، توان چندانی برای خرید کتاب وجود نداشته باشد. اراده و همتی از سوی مسئولان مشاهده نمی‌شود و تا لستر آژ نیست‌های خر نمند و قوی عهده‌دار سیاست‌گذاری در عرصه کتاب نشوند؛ در، بر همین پاشنه خواهد چرخید.

با این اوصاف، تکلیف سرانه مطالعه کتاب هم روشن است!
به نظر من اشتیاق به مطالعه کتاب در بین مردم همچنان زیاد است. منبع اصلی برای کتاب‌خوانی را قیمت بالای آن می‌دانم. با توجه به سرانه درآمد افراد و خانواده‌ها، جایی برای خرید و مطالعه کتاب باقی نمانده است. اگر بخواهم برای شما مثالی بزنم، می‌تولم به چاپ جدید کتاب شاهنامه طهماسبی که توسط فرهنگستان هنر و موزه هنرهای معاصر چاپ شده است، اشاره کنم. کتلی تخصصی که فلدن تا مخاطبان اصلی آن جامعه هنری، دانشجویان و اساتید دانشگاه‌های هنری هستند. چند سال پیش که این کتاب چاپ شد، قیمت پایه آن حدود دو میلیون تومان بود. با توجه به افزایش سرسام‌آور قیمت کتاب، طی چند سال اخیر، قیمت آن به حدود پنج میلیون تومان رسیده و آخرین قیمت چاپ رنگی کتاب خمسه طهماسبی که آن هم توسط فرهنگستان هنر، چاپ شده نیز پنج میلیون و پلصد هزار تومان است. با این اوصاف مسلماً مخاطبان این کتاب‌ها پژوهشگران و دانشجویان نخواهند بود.

موضوع گرانی و هزینه‌های بالا، قطعا روی کیفیت چاپ و نشر هم تاثیر می‌گذارد، آیا از کیفیت چاپ کتاب‌تان راضی هستید؟
خیر.

چقدر قاطعانه و احتمالاً با دلی بر از کیفیت چاپ کتاب‌تان گفتید!

در شنله کتاب و در سایت کتابخانه ملی، این کتاب مصور و رنگی عنوان شده است، ولی خر و چی آن که به دست ما و کتاب‌فروشی‌ها رسیده، دارای تصاویر سیاه و سفید است! تصور کنید شاهکاری مثل معراج حضرت رسول (ص) اثر سلطان محمد نقاش، از نسخه مصور خمسه طهماسبی، در قطعی بسیار کوچک و سیاه و سفید چاپ شده است. در رابطه با طرح روی جلد نیز عجیب است که بگویم این طرح به رویت من نرسیده و نظر من در رابطه با آن خواسته نشده است. طرح جلد فعلی بسیار ناخوانا و دارای رنگی نامتعارف است. عطف کتاب، عنوان اصلی کتاب رابه شکل تمام و کمال به رویت مخاطب نمی‌رسند و همچنین در صفحات ابتدایی کتاب نیز طرحی چاپ شده که آن هم ایرادات زیربنایی دارد... طنز تلخی است اگر خدمت شما بگویم، طرح جلد این کتاب با مؤلفه‌های زیبایی‌شناختی نگارگری قدیم ایران که در داخل کتاب به آنها اشاره شده، در تعارض است! بنابراین مطالعه این کتاب به طراحان جلد نیز توصیه می‌شود.

برای آینده در صدد نگرش چه کتابی هستید؟
نگارگری معاصر ایران، از جهت پژوهش‌های زیربنایی بسیار ضعیف و مهجور باقی مانده است. در حال حاضر مشغول انجام پژوهشی با عنوان، جریان‌شناسی نگارگری معاصر ایران، هستم. در کنار این پژوهش، کتابی در رابطه با مطالعه جایگاه هنر و ارتباطات هنری فراملی در مطبوعات عصر پهلوی را نیز آماده چاپ کرده‌ام که ان‌شاءالله به زودی منتشر خواهد شد.

مخاطبان حرفه‌ای و خاص است. اولین مخاطبان این کتاب دانشجویان رشته‌های نگارگری، نقاشی، نقاشی ایرانی، ارتباط تصویری، پژوهش هنر، هنر اسلامی و صنایع دستی هستند. این دانشجویان برای تزییق رنگ و بوی بومی به آثارشان نیازمند مطالعه چنین آثاری هستند. بخش دوم از مخاطبان این کتاب، نقاشان، تصویرسازان، گرافیست‌ها و دیگر هنرمندان مرتبط با این حوزه‌ها می‌باشند؛ کسانی که به واسطه آشنایی با مؤلفه‌های هویتی و زیبایی‌شناختی نقاشی اصیل ایرانی، امکان م‌تور بیشتری برای ایجاد ریشه‌های بومی در آثارشان دارند. جالب توجه اینجست که طی دهه‌های اخیر، هنرمندان عرصه‌هایی مثل انیمیشن نیز با استفاده از مؤلفه‌های هویتی و بصری موجود در نقاشی قدیم ایران، دست به ساخت آثار ارزشمندی زده‌اند. انیمیشن «هزار افسان» یکی از آخرین تلاش‌های موفق در این حوزه بوده است. انیمیشنی که با استفاده از وجوه بصری نگارگری قدیم ایران، داستان‌های شاهنامه رابه شکلی جدید به کودکان عرضه کرده است. این آثار به واسطه توجه به آثار پژوهشی تخصصی در حوزه شناخت نگارگری قدیم ایران، از کیفیت بهتری برخوردار خواهند شد. به این ترتیب کتاب حاضر مخاطبان خود را خواهد داشت. به خصوص اینکه با توجه به قیمت کتاب، امکان خرید آن برای عموم مخاطبان تخصصی آن وجود دارد.

به طور تخصصی‌تر، تاجه حد شناخت نگارگری قدیم ایران، را برای نقاشان معاصر مفید می‌دانید؟

بخش مهمی از نقاشان معاصر، حتی نسل اول نقاشان مدرنیست ایران، از دهه بیست خورشیدی به دنبال تزییق هویت بصری به آثارشان بودند. این تفکر به شکل مستقل از کار نگارگران معاصر در آثار نقاشان ادامه پیدا کرد و از دهه چهل خورشیدی به واسطه جریان جدیدی بانام نقاشی سفاخله، به شکل فرمالیستی حضور پررنگ‌تری را تاجر به کرد.

نبود؟
درک زیبایی واحد زیادی ذوقی است. مخاطبان مختلف متناسب با بستری که در آن رشد و تربیت یافته‌اند، نگاه متمایزی نسبت به مخاطبان در جغرافیاهای دیگر و گذشته‌های تاریخی دارند. نگارگری ایرانی به دلایل مسلتی مثل پرهیز از عینیت‌سازی، دنیای متمایزی رابه تصویر درمی‌آورد. تصاویری که در نگاه اول برای مخاطبان عام غریب به نظر می‌رسد. این دنیای تصویری، تحت تأثیر فلسفه، حکمت و ادبیات ایران پایه‌گذاری شده و متر و معیار زیبایی‌شناختی آن با متر و معیارهای رایج در آثار تجسمی تمدن‌های دیگر متفاوت است. از همین روی، قدم اول برای درک مؤلفه‌های زیبایی در آثار نگارگری قدیم، پرداختن به فصول مشترک اظهارات زیبایی‌شناختی و صاحب‌نظران ایران و جهان دربار هنر بود که در این کتاب به آن پرداخته شده است. صاحب‌نظرانی که طی حدوداً صد سال اخیر در ایران، کشورهای اروپایی، کشورهای عربی، آمریکا و حوزه جغرافیایی شوروی سابق، صاحب کرسی مطالعات هنر ایرانی و یا صاحبان تألیفات مهم در حوزه نگارگری بوده‌اند.

به واسطه این کتاب، امکان ورود جدی‌تر علاقه‌مندان به کالبدشکافی مقوله زیبایی در یکی از شاخص‌ترین هنرهای ایران، فراهم خواهد شد. به تعبیری این کتاب یک منبع و مرجع برای آگاهی از کلیات زیبایی‌شناختی یک جامعه متخصص درباره نگارگری اصیل ایران خواهد بود.

با توجه به توضیح شما از یک سو و گرانی کتاب و پایین آمدن سرانه مطالعه در کشور از سوی دیگر، آیا انتشار چنین کتاب‌هایی به لحاظ فرهنگی و همچنین اقتصادی برای جامعه هدف و نیز بازار نشر، به صرفه است؟

کتاب زیبایی‌شناسی نگارگری قدیم ایران، یک کتاب مرجع و دارای